

Előfizetési árak:

Egész évre 8 korona

Fél évre 4 korona

Negyed évre 2 korona

Egy szám ára 20 fillér

FELVIDÉKI HIRADÓ

POLITIKAI NETILAP

Hirdetéseket felvevő lapunk kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetési osztálya Budapest VII., Erzsébetkörút 41. sz.

A tót agitáció és az iskola.

Az iskola a jövő nemzedék gondolkodásának irányítója, de közvetve a társadalom széles rétegeire a jelenben is hatással van, különösen az egyszerű nép körében, hol a szülő érdeklődése elég gyakori forrása az ilyen behatásnak. Tudja azt mindenki s tudják azt természetesen a tót tulzók centrumában is, ahonnan állandó harcot folytatnak, hogy befolyásukat az iskolákra is kiterjessék. Ennek megfelelően meg is szállottak egy néhányat, ahol gondoskodva van arról, hogy a legszigorubb állami felügyelet dacára is csak tizenhárompróbas közegek működhessenek, hasonló szellemű sereget nevelvén, mely majdan szolgálalkú fejdőstehene legyen a vezérigazgatóságnak. Ez a tér azonban kevésnek bizonyult, nem terem elegendő mennyiséget. Az egyes főiskolák titkos zugaiba belopott alakoskák, ügynökök sem működhetnek kellő eredménnyel, a leleplezéssel járó kellemetlenségek megkockáztatása nélkül. A jövőben pedig még az a veszély is fenyegeti őket, hogy az iskolákra gyakorolt befolyásukat teljesen elveszíthetik, ha majd az állam avval a kérdéssel találna kellemetlenkedni az ilyen iskolák küszöbén az érdemes tanítókhöz: Vagy meghajtod fejed tekintélyem előtt, vagy elmegy. Ez volna a teljes igazság, de éppen azért kellemetlen azoknak, akik a sötétséget szolgálják. Érzik a veszélyt, melyben a tanítóságot megtartani többé nem lesznek képesek, fordítanak hát egyet az eddigi taktikán s most teljes erejükkel a szülőkre s azok által s gyermekeseregret vetik magukat, hogy ezeket formális

forradalomra ingereljék az iskolák ellen. Igen. Nincsen másról szó, mint arról, hogy a tót tulzók egyik szócsöve, a Slov. Týžd. sztrájkot követel a magyarul tanító iskolamesterek ellen. Sztrájkot az elemi iskolában is olyanformán, hogy ha a tanító magyarul intéz kérdést a gyermekhez, az hallgatással feleljen. És tegye azt — szerinte — akkor is, ha a tanító legvégsőbb fegyelmi eszközához: a bothoz folyamodnék. A lengyel iskolákban — ugymond — inkább véresre vereti magát a fiú, mintsem egy német szót kiejtene a száján. A példa megvan, ezt követni kell. Nemzet, melynek ilyen gyermekei vannak, előbb vagy utóbb, de egykor föltétlenül győzni fog.

A dolog ilyen világos alakjában csak most pattant ki, bár a mozgalom, mely az iskolákat erről az oldalról akarja megkönyékezni, érezhető volt már eddig is. A jelen tanév megkezdése alkalmával fölmerültek már szörványos esetek, hol a szülők minden hivatalos kényszer dacára sem akarták gyermekeiket az illetékes iskolákba jártni, csak azért, mert benne magyarul is tanítanak. Voltak már esetek eddig is, hogy a fölízgatott nép diktálni akart ott, ahol csak a törvény intézkedhetik. Hiszen Rózsahegyen és vidékén Hlinka népe már valóságos sztrájkba lépett volt iskoláik ellen, úgy, hogy itt-ott már karhatalmat kellett igénybe venni a mozgalom ellensúlyozására. Akkor azonban azt hittük, hogy ez olyan jelenség, mely politikai tüntetésnek is minősíthető ugyan, de inkább hüvösre tett lelkipásztora személyének szól. S így gondoltuk, hogy ott elszigetelten is marad. Most azonban tudjuk, hogy ez, valamint az ezt követő hasonló esetek is egy régen

előkészített tervnek első próbálkozásai voltak; kísérletezések a nép kitarásával s a hivatalos közegeknek evvel szemben elfoglalt álláspontjával. Az első kísérletek elég biztatók lehettek. A nép léprement s kedvét sem igen szegte az enyhe eljárás, melyben a törvény őrei által részestül; legalább nem annyira, hogy annak hasonló tevékenységére a jövőben is ne számíthattak volna. — Lapjaik meg a dolgok feldicsérésével előkészítették a talajt ott is, ahol addig a szó haszontalanul hangzott el. Ilyen körülmények után érkezettnek látták az időt, hogy tervük tulajdonképeni sulypontját is megismertessék: az iskolás gyermekek sztrájkját.

Ezeket az urakat pedig úgy ismerjük, hogy ha valamit megpendítenek, azt nem azért teszik, hogy utána elhallgassanak. Izgatni fognak mellette a rendelkezésre álló eszközök minden fajtájával, ügynökeik minden hatalmával, mindaddig, amíg e téren is teljes anarchiát nem teremtenek. És most igyekezzünk elképzelni azt az állapotot, melyben az iskolás gyermek a szüleiktől hallott fenyegetések, intelmek vagy ígéretek szerint szívóben mesterségesen szított és fölszigázott gyűlölettel lép tanítója elé, hogy ott hallgatással tüntessen. Tessék csak elképzelni az ilyenek nyomán járó fegyelmetlenséget, zülöttséget, mely akkor is elég teljes lesz, ha az ilyenek csak esetenként és ritkán fordulnak elő. Vajjon elképzelhetők-e azok az iskolai botrányok, melyek az ilyenek hatása alatt lejátszódnak fognak?

Eltelkintve attól, hogy ez a tanítás rendes menetét teljesen meg is akaszthatja, az érdekelt lakosságot nem fogja ez érintetlenül hagyni, sőt a

Barna bőrbundácskák, nagy utazóbundák, perzsiái sapkák, Benger-féle valódi „Jaeger“ tricót-íngék és nadrágok

a legjobb minőségben

LANG M. és FIA divatáruházában Turócszentmárton

kitartás érzésének fölkeltése mellett további és talán még nagyobb ostobaságok elkövetésére fogják fölhasználni gyermekeiket. S ez ugyan hová fog vezetni?

De hát mi is az tulajdonképpen? Föltételezhető-e annyi romlottság emberben, mely saját önző céljai érdekében ártatlan kisdedeket használ föl vak eszközökül: hogy a szeretet világát élő gyermek szívébe odafurja a méregfulánkot, mellyel másoknak is, de az ő saját kicsi életét is megkeresitje, megrontsa s talán örökre tönkre is tegye? — Vajjon elhittük volna-e, hogy a lelketlenség olyan mélységével állunk szemben, amely még a kicsiny gyermekereget is föláldozni kész, ha hatalmának megtartására más eszköz nem kínálkozik? Vajjon él-e bennük egy szikrányi is abból a szeretetből, mit népük iránt hazudni soha meg nem szűnnek, a mikor annak legdrágább kincseivel kufárkodni készülnék; vajjon van-e ott szeretet, ahol a gyermeket is gyűlöltre tanítják?

Gyűlöltre az iskola, a haza, a törvények ellen, amiket még meg sem ismert; tehát mindazon tekintélyek ellen, amelyek tisztelni tudásának híján egykor biztosan oda fog fejlődni, ahol a becsületes élet lezárul mögötte s megnyílik a börtön.

És ez már elég ok arra, hogy e kérdéssel foglalkozzunk még addig, amíg ez el nem fajul; hogy ébren

örkődjünk a téren, amely esetleg reánk bízott; hogy még a kísérlet is fölismerhessük, amely a gyermekek erkölcsi életének tönkretévése árán az iskolai anarchiát célozza.

Elvégre nem lehet közömbös a társadalomra, hogy őt a predesztinált bűnösök egész raja fenyegeti, de az országra sem, hogy polgárait aztán ott legyen kénytelen elhelyezni, a honnan a becsületességbe visszatérés nincsen.

Jurigák éhesek. A „Lud. Nov.“ legutóbbi száma különös kis „felmeftuttással” kedveskedik olvasóinak. „Kto nás ubija?” címmel kérdést állít föl, amire a feleletet igen eredeti módon adja meg. Szarvas okoskodásai ott futnak össze, hogy a nép minden bajának forrása a nembánomtság, mely előfizetési díjainak törlesztése körül divik. Az első sorokban keneteljes hangon dicséri magát. O — ugymond — a világosság, aki utána indul, üdvözüli, a sötétben tévelygők pedig — az ő kezelve híján — föltétlenül elkárhoznak. A „Legyen világosság!” isteni kijelentésnek ő a második kiadása. Ahoová elhat, ott leolvadnak a bilincsek a sötét rabságban szenvedőkről, nyomában pedig igazság, jog és hártatlan szabadság jár; mindezek tetejébe még jólétet, boldogulást és több ilyen föltötte kívánatos dolgot nyújt, — de csak azoknak, akik az előfizetési díjakat pontosan fizetik. A földi és mennyi boldogságnak ilyen kisajátítása után rettenetes haragra lobbán azok ellen, akik „ellenszolgálatról nem gondoskodnak, a lélek melegének tüzes lángját (!) elnyomják, a világosság mécsének fényét elfojtják, vagyis, akik a „Lud. Nov.“-t elfojtadják ugyan, szeretnek is mellette melegedni, vele gondolkodásukat is fölvilágosítják, de hogy ezek megtérítésére (!) is gondolna, arról szó sincsen.“ Bocsnát a rossz fordításért, de az eredeti még annál is rosszabb. Megerőltetéssel tudtuk csak kihámozni a cikknek azt a néhány sorát, ez tites frázisok, nagyhangú és sokszor ismételt

szólamok tömkelegéből, mellyel azt a hatást kelti az író, hogy a szavakat úgy hányta egymásra, amint azok tollára kerültek, még mielőtt a lelke megemészette volna. De gondolatának magas szárnyalása mégis csak a következőkben érvényesül igazán: „Hát miért nem külditek már be az előfizetési díjat? Az nem kegy, nem alamizna, ne gondoljátok!” Ez legalább világos. De már a kalkulálása kevésbé érthető. A lapot terhelő nagy kiadásokról szólván, fölemlíti, hogy csak postabélyegekre évenként tizezer koronára van szüksége. Számításunk szerint az 192 280 előfizetőnek felel meg, ami közel 800000 korona évi jövedelmet jelentene. Ezt azonban nem hisztük el Juriga urnak, akárhogy állítja is. Az egész aztán bőven megvan spekulve bibliai idézetekkel, a föltüntések támogatására. Saját nyomora és a nép lelketlenségének illusztrálására például ezt böngészte ki: „Népm börtönbe vetettet, mert nem volt müvelt és az ő vezérei éhen haltak, sokan pedig az égető szomjuságtól multak ki.“ Az igazaknak pedig kitárába helyezi, hogy: „Fényelni fognak, mint menybolt világossággá.“ Nemde, szép előfizetési fölhívás? Érdekességét még fokozza, hogy azt Juriga Ferdis eresztette világgá, aki papi hivatásának ilyen eredeti fölfogásával elég érdemet szerzett arra, hogy íróváhozó is legyen.

A haszontalannul kidobott garasok. A „Slov. Týžd.“ békétlen, izgága természetével legutóbb Baltik Frigyes ág. ev. püspök ellen rontott, amiért a bakabányai egyháznál megéjtett kanoni vizitációja alkalmával, annak jegyzőkönyvéből egy szakaszt töröltetett, mely pedig az egyház és a haza tekintélyét sértette. A „Slov. Týžd.“ tudvalevőleg nem szereti a tekintélyeket, de különösen akkor nem, ha azok terveinek meg nem felelő módon viselkednek. Csak természetes, hogy ezt az eseményt sem hagyhatta szó nélkül. Belegázolt hát mindenkibe, aki éppen szemé elé került. Kijutott ebből az egyházvezetőknek is, akik a püspök eljárását helyeselni elég merészek voltak. Végül pedig fájdalmasan kiált föl, hogy milyen kár minden garasért, mely az illető egyház pénztárába adó címén befolyik. Mit szólna azonban a „Slov. Týžd.“ ahhoz, ha a mi magyar közönségünk is így

T Á R C S A.

Áruló volt-e Turócvármegye 1707-ben?

... Történeti értekezés. —

— A „Felvidéki Híradó“ eredeti tárcája. —

Írta: Bráz Béla levéltárnok.

*Itt vagy már mindnyájunk szívében,
Hazánk szentje, szabadság vezére,
Sötét éjben fényes csillagunk:
Oh, Rákóczi!
Kinek emlékére lángolunk és sírva fakadunk.*

Ünnesies áhitattal állunk meg a lettint időknek megújuló panorámája előtt s lelkünk visszaröppent a multba. A multba, melynek sötét felhői immár eloszlottak s feltűnt s itt-ott virraszt a hon egén nemzetünknek fényes csillaga, Rákóczi halhatatlan neve. A nemzet lelke talán sohasem lelkesült annyira a mult nagy példái, dicsőült eleink halhatatlan tettei után s talán soha oly szívedve nem lestük a kuruc vitézség legendáit s a kétszáz éves megújulásnak mozzanatait, mint a lefolyt nagy nemzeti feltámadásnak magasztos ünnepe.

Sötét a kor, mely őt nekünk adta, gyászos volt a közeli lettint idő, mely őt visszahozta. A magyarok istene felébreszté nemzetében a

szabadság szerelmét, mely a rosszaknak megszokásából már-már hűlni kezd vala.

„Egyedül a szabadság szeretete és a vágy hazámat az idegen járom alól felmenteni volt célja minden tettemnek. Nem vezérelt bosszúvágy, nem a koronára vagy fejedelemségre törekvő nagyravágyás, sem uralkodási ösztön; hanem egyedül ama hivságos dicsőség, eleget tenni hazám iránti kötelességemnek“ írja Rákóczi emlékirataiban.

*

Clio bevégzé magasztos munkáját. A dicső hős legendás tetteit két századon át az idegenben is megőrzé s dicsőíté; néhány napja s a nemzet génusza lemosa szeplőtelen jelleméről a foltot, melyet honfirtásai a hálátlanság fertőjéből fölmarkolt sárral ejtettek rajta, a nemzet történetéből kiirtotta az 1715. évi szegyenfoltot.

A lefolyt magasztos események, a nemzeti lelkesedésből merített hálás érzelmeim visszavezérelnek ismét megém multjához, ama szomorú időkhez, melyben e vármegye tragédiája még szomorubbán végződik. — Vármegyénk multján ott van a seb, mely égetőbb, fájdalmasabb az Ónódnál ejtett halálos sebeknél, a töröci pártütés, melyet 200 év nem volt képes behegészteni. Pártütés a legigazságsabb fejedelem ellen? Árulás nemzeti szabadságunk ellen?

A megpróbáltatások, avagy a szenvedések aranyttűzén átesett nemzetek, népek visszanyerik rehabilitálásukat, csak e megye nem tud kibontakozni a pártütés, az árulás homályából. Clio rányomta pecsétjét s nehéz dolog azt megmástitani — mond a pajzánkodó elme.

Nehéz próba, merész feladat egy gyenge elme nek s hivataln egyének a történet génusza által örözt tradíciót, illetve történeti ténynt megmástitani, kétszáz éves sebet gyógyítani akarni.

Habár hiányzik a szakavatottság s a történeti hivatottság, de még van bennem a hálás kötelezettségből származó jóakarát az ónódi tragédiát megelőző s az azzal kapcsolatos történeti tényeket s adatokat teljes világosságban bemutatni az ott szerepelt ösők utódainak, melyekkel ha nem is teljesen eloszlatni, de legalább enyhébb s mentő színben feltüntetni e megye szereplését, ama történeti mozzanatot, mely thuróci scissio, pártütés, szomorú néven szerepel a történet lapjain. Szerény törekvésem legfőbb motívuma, hogy mivel ama eseményeket többé-kevésbé ismerik, azokat megismerve s a történeti igazság szemüvegén vizsgálva, az azokból nyert reminiscenciák tisztázódjanak. Igaz, voltak bűnösök, vétkekesek s az akkori jegyzőkönyvek szerint putrida membra (bűzhöd tagjai), kik e megére gyászt hoztak; de

gondolkoznak a nemzetiségi célokat szolgáló egyházközségekkel szemben? ha ennek megfelelően cselekednek is?

A rózsahegy mártírok ügye. Mihályi, Kollár, Brediceanu és Popovics nemzetiségi képviselők szordán a képviselőházban felkeresték Polónyi igazságügyminisztert és felhívták figyelmét arra a körülményre, hogy Hlinka plébános és vádlott társai már hónapok óta a börtönben szünyölnek, anélkül, hogy ügyüket a rózsahegy törvényszék tárgyalása kiűzné. A képviselők ilyen körülmények között arra kérték az igazságügyminisztert, hogy Hlinka és társai szabadlábra helyezése érdekében intézkedjék. Minthogy a vádlottak mindnyájan jómódúak, szűkésből nem kell tartani. Polónyi igazságügyminiszter a képviselőknek azt válaszolta, hogy kérésüket adják be hozzá írásban, amit a képviselők csütörtökön meg is tettek.

A választói jog reformja.

E imen Concha Gyűző, nagyvevő tudós, egyetemi tanár tanulmányt írt a „Jogállam” folyó évi november havi füzetébe, melyben az általános választójog megalkotása után bekövetkező politikai alakulásokkal foglalkozik. A tudós professzor nagyérdékű tanulmányának végső konklúziója az, hogy a választói jog meghatározásában a nemzet érdeke az első. Ebből kifolyólag fölvenni azt tartja, hogy a választói jogot nem általánosítani, hanem csak kiterjeszteni kell.

Hogy az általános választói jog mennyiben érintene a magyarság hegemoniáját, erre a kérdésre a tudós tanár a következőkben felel:

*

A kérdés tehát az, érint-e az általános szavazati jog a magyarság hegemoniáját? Közömbös-e ennek fennállása, erősödésére, ha a jelenlegi 56-2%-os arány, amely szerint a magyarság a választók között helyet foglal, 51-7%-ra olvad le.

A 24 éven felüli férfinépességéből ugyanis a birodalom nagyobbik területén 51-7% a magyar. A vagyoni és értelmi cenzus mellőzésével, vagyis az általános szavazati behozatalával ez lenne ugyanis a magyarság aránya a választók között.

Ha pedig, a mint kell, a horvátokat is számításba vesszük, úgy a magyarság éppen kisebbséggé válik.

Azt hiszem, nem 3-4%, de még 1/4% is súlyosan esik itt latba.

S nincs az a politikai mestorkedés, amely az általános szavazati elvnek elfogadása után ezt az előnytelen helyzetet a választókörletek számának és beosztásának rendezése által jobbra tudná változtatni. Mert az általános szavazati elve a kerületeknek egyenlő számú választókörből alakítását kívánja. Az általános benyomás nemzeti viszonyainkból e szerint az, hogy a magyar nemzet hegemoniája nem engedi az összes felnőtt magyar állampolgároknak választókká tételét.

Nem akarok népességi viszonyainknál soká időzni. A 45% magyar mellett Szent-István birodalmában, 52% mellett annak nagyobbik részében csak merész képezelte gondolhatja, hogy a pusztán számszámú közjogi érvényre emelése a választók között a magyar hegemoniát nem érintené. Az általános szavazati jog ugyanis a fejszámot emeli a nemzeti életnek jogilag is döntő tényezőjévé, amellyel szemben más tényezők ereje bizonytalan.

A birodalombeli 45% magyarról ugyanis rendszeren megfélekedünk s az 52%-al általjuk magunkat.

Aude múlttal tudunk 52%-ot kimutatni? Csak az által, hogy hegemoniánkról vallás, oktatás, igazságszolgáltatás és belügyekben a nemzetnek horvát tagjai részére a birodalmi terület egy részében lemondunk s ezen felül e terület lakóinak biztositunk a tömör, osztatlan beleszólást a birodalmi ügyekbe. Mert a horvátok nem egyes választókerületek ut-

ján, hanem ezek többségének, országgyűlésének akarata szerint választanak a magyar birodalmi gyűlésbe 40 tagot, akik ennél fogva külön phalanxként állanak a horvát külön szempontok mellett a magyar választókerületek választóttjaival szemben.

A magyarság 45%-át, illetőleg 52%-át mindenesetre tetemesen emelik nemcsak az erkölcsi felsőbbesség, melyet a magyarok a nemmagyar fajú polgároknak az a legalább 15%-a, mely jogi, nyelvi különbsége mellett is nemzetileg egynek érzi magát a hegemon nemzet, úgy hogy a birodalomban 60, annak nagyobb felében 70%-ra tehetni a magyarral tartó polgárok számát.

Ánde nyilvánvaló, hogy ha a polgárok 40, illetőleg 30%-ával s amennyiben ez az országgyűlés tagjaiban is megnyilatkozik, hogyha 453 képviselő közül birodalmi kérdésekben 181, a birodalom nagyobb részére vonatkozóban 135 nemzetiségi képviselővel kell a magyarságnak a küzdelmet fölvenni, a magyar hegemoniája nem erősödni, de gyengülni fog.

Ha nemzetiségi viszonyainkat vesszük, elképzelhetetlen, hogy az általános választójog összeinté, becületel megalósítsa a magyarság erejét ne csökkentsé.

Ha az általános választójog neve alatt tulajdonképp korlátozott választójogot létesítünk, vagyis ha p. o. az irni-olvasni nem tudókat, béreseket, cselédeket, napszámosokat kizárjuk, ha az ipari munkások s más kis emberek szavazati jogának gyakorlását megnehezítjük, ha belga mintára többes szavazatot adunk, az eredmény kétségkívül más is lehet, de az ilyen választójogrendszer nem lesz általános választójog s még így is veszélyes, mint alább kitejtjük, a magyar hegemoniára.

A parlamentek összetétele bizonyára nem függ egyedül a szavazati jogtól. Így az általános választójog uralma mellett is megtür-

valamint pass pro toto s viszont totum pro parte, az egész vármegye nem itélendő el. Mert a főbűnösök szenvedtek önmagukért, de nem az egészért s viszont az egész megye ne szenvedjen a részeseikért, kik a megye beleegyezése, sőt tudta nélkül oly dicstelen névre tettek szert, melyet ugyan az 1709. évi pátemns vértanuságnak keresztel el. AVAGY örök időre elítélendő-e azon tanintézet, melyből 2-3 ifjút saját hibájuk folytán ki kell tiltani?

Tanulmányozva olvastam e megye történetét a közgyűlési jegyzőkönyvek, valamint a fejedelem, a vezérő egyének s a szomszéd-megyék közt váltott levelezések alapján s ezekből láttam lelkesedést, láttam az önfeláldozás példáit, kik vért s vagyonát áldostak a hazáért, mint ezeket már e b. lapban közöltem is. Láttam, illetve olvasom is látták ama óriási terheket s megterhelhetéseket, miket e megye az elszegényedés s már a magában is szegény megye viselt önkéntesen vagy kényszerítve. De a fényt gyakran követi az árny, a lelkesedést a vonakodás, visszavonás, a hősiességet a végkimerültség. S midőn e megye leroskad s feljajdult a teher fájdalma alatt s a létszágra eső svárvát felemelte, ráborult a párttűzés gyászfátyola, melyet kétszáz éven át hord-visel.

Rövid történeti visszapillantást kell vet-

nünk ama korszakba, midőn a magyar nemzet jobbjai a kitűzött szabadság zászlai alá sereglenek, hogy ezen fontos s nevezetes eseményekkel párhuzamosan haladva lássuk e megye szereplését is, melyből tiszta képet alkotva, ennek megvilágítása mellett eljuthassunk a kitűzött célhoz.

Nem konklúziók, nem következtetések fognak irányítani, hanem a történeti tények bemutatása, hogy azokból kiki tisztán láthassa s meggyőződhesse, valóban párttűző volt-e e megye?

*

Az elégedetlenség tüze 1703. év tavaszán kigyuladt s a szabadság lángja mihamar fennlobogott a tiszáninneni vármegyékben, midőn Rákóczi magyar földre lépett. Lipót király 1703. év szeptember 23-án keltezett levelében értesíti erről megyénket s felhívja, hogy az istentelen lázadástól s annak armány fondorlataitól őrizkedjék s tartsa meg a királyi hűséget s keljen fel. A megye levelében értesíti erről gróf Forgách Zsigmond cs. kir. vezérőrmagyot, hogy e legkisebb megye mindig megtartotta a kir. hűséget, de mivel kőrül van véve szomszédos vármegyékkel: Arva, Liptó, Bars s Zólyomtól, melyekben a lázadás tüze már lobog, a király mellett személyesen nem kelhet fel, sőt inkább a királytól vár s kér segítséget. De a szabad-

ság tüze, mint forgó szélben a tűz, úgy terjedt tovább, a lelkesedés árjának nem lehet gátat vetni. Thuróc sem akart távol maradni a függetlenségi eszmék türekrészeitől, mert Beniczky Gábor és Plathy Sándor Zólyomba s Besztercebányára küldé követésébe e fontos ügyben értekezni.

Ugyanazon év október 19-én tartott a nevezetes közgyűlés Huszár alispán kuriáján Szucsányban, hol Beniczky élősóval előadta, hogy a szomszédvármegyék, Nyitra és Trenčsen kivételével, mivel ezekben cs. kir. helyőrségek vannak, Rákóczihoz csatlakoztak. Kijelenti a követ, hogy Szklabinya várában Rákóczi meghitt embereivel tanácskozott, kik azt az ajánlatot tették, hogy nem kívánják, hogy a megye azonnal keljen fel, mivel Nyitra s Trenčsen felől veszély fenyegetné, csak a hűségi esküt tegyék le Rákóczihoz, mely Rákóczi felhívó levelére s Beniczky sűrűtő buzditására október 22-én meg is történt.

A felkelés azonban a Thököly felkelések idejéből visszamaradt szomorú tapasztalatok sikertelensége s az ebből származott részvétlenség miatt lanyhán folyt. Csak mikor „vak Botyán” Zólyomvárat vitva, a győzelem híre s Rákóczi sűrűtésére december hó 6., 7. napjain Nécspálon iratott össze a megyei nemesség.

(Folyt. köv.)

ténheik, hogy éppen a kisebbség, vagy éppen az iparszerű politikusoknak kis koteriája keríti a kezébe a hatalmat a nyilvános és községenkinti szavazási mód, a pártnak ügyes szervezésével az egész országban, az amerikai caucus mintájára s a választási eljárásnak egyéb fortélyai által. Mindezek a kijátszásai az általános szavazati jognak azonban a nemzetiségi törekvésekkel szemben hatástalanok. Mert általános politikai kérdésekben könnyű a választókat megtéveszteni, ha nekik hízlegnek, ha gyengeségeiket legyezgetik. A különös nemzetiségi ellentétek azonban sokkal kézzelfoghatóbbak, hogy ily megtévesztés lehetséges legyen.

Az a vizsgálat, melyet az általános választójog hívei abból merítenek, hogy a mai korlátolt választójog mellett is a választóknak csak 56%-át teszi a magyarság s ez hegemoniáját erősen fenn tudja tartani, nincs tehát ok félni, ha e százalék 51-7%-ra esik is le, nagyon gyenge. A nemzetiségeknek eddigi, részben passzív viselkedése ugyanis, melynek sok oka volt, azonnal megszűnne, mihelyt az általános szavazatjog rendszere életbe lép. Ez iránt kétség nem lehet. Legjobb bizonyítéka ennek különben az a tény, hogy a szocialisták mellett nemzetiségek követelik lehangosabban az általános választójogot a maga összes folyamánnyal, névszerint hogy egyenlő, hogy titkos, direkt legyen.

Az általános szavazatjogot akár valósággal, akár csak színleg léptessük életbe, veszélyes lesz a magyarságra. Mert oly elvet foglal magában, amely a magyarság hegemoniájával homlokegyenest ellenkezik.

Az általános választójog ugyanis a számszerű egyenlőség, a magyarság hegemoniája ellenben a számszerű egyenlőség és a minőségi felsőbbtség elvén alapszik.

Amaz demokratikus természetű, mert minden polgárnak e minőségét fogva egyenlő részesedését jelenti a politikai hatalomban: ez arisztokratikus, mert Szent-István birodalmában a magyar kisebbségnek s a nagyobik területén is csak csekély többségének jelenti az uralmát s az egyenlőséget csak az emberi jogokra nézve ismeri el, nemzeti tekintetben ellenkezőleg kiváltságot, a magyarság kizárólagos hatalmát foglalja magában.

Már pedig az elv olyan a politikában, mint a lavina az Alpeken. Ha ez megindul, emberi erő nem képes művekezésében és rohanásában megállítani; ha valamely elv elfogadjatik, ez a maga következményeit, amik az elvben mint csírában természetzerűleg benn rejlének, nem engedi elfojtani.

Mai politikánknak az a programpontja, hogy az általános választójogot léptetjük életbe, de államunk történeti, nemzeti jellegének megóvásával, vagy jelent valamit az általános választójognak miképeni létesítésére nézve, de ekkor nem jelenti az általános, egyenlő vagy éppen a titkos választójogot, hanem az attól való eltérést, annak megszorítását a magyarság hegemoniája érdekében. Vagy nem jelent semmit, illetőleg az általános választójogot jelenti egyszerűen, amelyhez az állam nemzeti, történeti jellegének megóvása mint megoldatlan probléma van hozzákapcsolva.

Az általános választójog elve ugyanis magában foglalja legalább is és szükségszerűleg a polgárok egyenlő részesítését a választójogban. A szavazati titkosságát nem is sorozom az elvnek válhatatlan kiegészítő részei közé,

elég a magyarság hegemoniája szempontjából, hogy egyenlő legyen. Minden polgár egyenlő részesedése a választójogban azonban már csakugyan olyan eleme az általános választójognak, amely nélkül annak általánossága üres beszéd. Mert ha csak azt jelentené, hogy akiben bizonyos törvényes kellékek megvannak, kivétel nélkül választó, úgy mai választójogi rendszerünket is ilyenek kellene minősíteni, mert akiknek a törvényben meghatározott kellékeik megvannak, rend, rang, vallás és nemzetiségi különbségre való tekintet nélkül választók.

Ha azonban a polgároknak egyenlően kell a választójogban részesedni, el van zárva az útja a választókerületek oly alakításának, amely a magyarság hegemoniája szempontjából szükséges. Az általános szavazati jog ugyanis a választókerületeknek fejszám szerint egyenlő választókból alakítását kívánja, ami a magyarság hegemoniájára egyenesen veszélyes lenne, mert ez a választókerületeknek nem fejszám, hanem a magyarság érdekei szerinti beosztását követeli. A magyarság hegemoniája ettől mindenesetre sokkal inkább függ, mint a szavazás nyilvánosságától. Bármily nagyfontosságú legyen is a magyarság erkölcsi befolyásának fentartása érdekében a szavazás nyilvánossága, a felzaklatott szenvedélyekkel szemben nem lesz az elég hatékony.

Az általános szavazatnak a magyar nemzeti jelleg megóvása érdekében való korlátozására — a szavazásnak kevéssé hatékony nyilvánosságán kívül — tehát mi maradna más hátra, mint a magyarságra veszélyes nemzetiségi képviselők választáshatását törvényes korlátozások által megnehezíteni, lehetetlenné tenni.

Ez azonban két nagy nehézségbe ütközik. Az egyik az olyan kivételes törvényhozás gyűlöletessége, amely az államtagok bizonyos csoportjai között azok vallási, faji minőségénél fogva hátrányos különbségeket tesz, továbbá az ily törvényhozás nagy következtelensége, mely a választójog általánosságát hirdeti s a nemmagyar nemzetiségekkel választáshatás tekintetében oly egyenlőtlenül bánik.

A másik nehézség abban áll, miként lehet a nemzetiségi összeférhetetlenséget tárgyilag köztülni, vagy azt meghatározni, mikor mondhatni valakit a magyarság hegemoniájára veszélyesnek. Ha azonban a választáshatóságot, amennyiben nemzetiségi veszélyességről van szó, tárgyilag meghatározni nem lehet, egyéb nem maradna hátra, mint a döntést esetről-esetre a parlament diszkréciójára bízni. Ilyesmire azonban a jogérzetnek mai fokán gondolni sem lehet. A választáshatóságot a parlamentnek esetről-esetre nyilvánított diszkréciójától függővé tenni ugyanis mi egyéb, mint a választók akaratának egyszerű mellőzése.

Az általános választójog mindezeket megfontolva, úgy vényleges eredményében, de még inkább elvi kihatásában előttem a magyar hegemoniára veszélyesnek tünik föl. A magyar állam nemzeti jellegének megóvását csak a korlátolt szavazati jog kiterjesztésével, de nem általánosításával bírom elképzelni.

Igaz, már e kiterjesztés is 1/2%-kal csökkeneti fogja, mint alábbi tervem mutatja, a magyarság arányát a választók közt, de e csökkenést ellensúlyozni, sőt az eddigi arányt helyreállítani fogja a választókerületeknek a magyarság érdekében való s a népelemek

minőségi különbségének, azaz belső súlyának megfelelő beosztása.

Az általános szavazati jognak nemcsak magyar nemzeti, de emberi szempontból is éppen abban van az igazságtalansága, a képzetlensége, hogy néptünknek nemzeti összetartás, gazdasági és értelmi műveltség, önkormányzati képesség, életszínvonal tekintetében annyira különböző etikai elemőt teljesen egyenlőknek veszi.

Elvontsága, elvi merevsége továbbá alkalmatlaná teszi mindentűt, de különösen a mi bonyolult népességi viszonyaink között az ezekhez való illeszkedésre, névszerint parlamentünk oly kiépítésére, amely nemzeti létünk biztoságának és emelésének, valamint társadalmi rétegeink reális értékének, a közös emberi célok körüli teljesítési képességének megfelelően.

Az általános szavazati jog szükségképpen egyenlő. Hogy egyenlő legyen, a választókerületeknek is egyenlő számú választókból kell állniuk. Az alsóféhérmegyei mód, a hunyadmegyei pakulár szava egyformán sulyal kell, hogy a nemzeti akarat mérlegébe essék, mint a dunántúli, alföldi magyar vagy német gazdái, az elmaradottabb falusi ugyanolyan hatalmi hányad kell legyen, mint a legértelmesebb városi.

Ellenben a korlátolt szavazat elvével, mely abból indul ki, hogy a nemzet csak azt teheti hatalmának cselekvő részesévé, akiben értelmileg és erkölcsileg megfelelő politikai képesség van, egyáltalán nem ellenkezik, sőt abból következik, hogy a választótestületek ne fejszám szerint, hanem a polgároknak politikai értéke, képessége szerint állapíttassanak meg.

Egészen legyünk magyarok, ne csak félig.

Vannak emberek, akik hazafiságukat örökösön ajkukon hordják. Emlegetik nagy magyarságukat, azokat a hátrányokat, amelyek őket — itt nálunk — magyarságukból érik. Hivatkoznak tettekre, amelyek a nemzetiségek haragját vitták ki s amelyeknél fogva ők a magyar társadalom különös elismerését követelik. Hogy emellett lelükben a magyarság iránti lelkesültség langymeleg, vagy éppenséggel nem is létezik, az már nem tartozik a publikumra. A publikum e tekintetben rendszerint egy vak tömeg, amely néhány hazafias szóvirágra elérzékenyedik, felbuzdul és bravót kiált.

Ezzel szemben állanak az óvatos magyarok, akik magyaroknak érzik magukat meggyőződésből, de vigyázva megóvják a mérséklettség színt — alaptermészetüket a „leben und leben lassen“ elv képezvén.

Hogy ezek egyike sem igaz magyar, az kézenfekvő. Hogy melyik az igazabb, az is kétes? Mi az elsőt tartjuk magyarabbnak, bár kivülük fekvő oknál fogva.

A lármas magyar ugyanis legtöbbször annyit beszél, annyi reményre jogosít, hogy tett idején nem tud retrálni s ha másért nem, saját értékének megmentéseért — beugrik. S így bár az ok nem a hazafiság, az eredmény mégis annak tünik fel.

A csendes magyar lehetőleg hallgat. Ha nem kerülheti ki, de csak az esetben színt vall, de óvatosan s néhány óra múlva egy mérsékelt kontrasztot alkalmaz — ügyelve,

hogy a szinellenlét ne legyen szemet sértő, — de mégis elég arra, hogy a meghíllent neutralitás mérlegét a jól tápláló középállásra visszatérítse. Ezek megbízhatatlanok s ezért veszedelmesek. S bár szívtükben ott szunnyad az igaz érzés, azt könnyen elfojtják, mert fő a „leben“, még pedig a jól élés.

Az ilyen, ha már muszáj magyarnak, vagy tótnak lenni, lesz — német. Természetes, hiszen ez mindkettőnek ellensége, de a jelenlevő nagyobb lévén — nem jön számításba.

Furesa ugyan, hogy a magyar, magyarabb és legmagyarabb fokozást el tudjuk képzelni, de nálunk ez így van. Még kell azonban jegyeznünk, hogy a legmagyarabb fogalomnak is vannak megtestesítői, még pedig nem kis számban, akik tekintet nélkül a cölökra magyarok, mert annak születtek, annak neve-ldtek.

*

Mindezeket azért hoztuk fel, mert az alább felsorolandó jelenségek arra kényszerítenek minket, hogy kereskedőink és iparosaink német részét a fenti második csoportba sorozzuk.

Ha végig megyünk városunkba, okvetlenül megragadja figyelmünket a sok tót cégtábla. Ezek mellett a magyar cégtábla szárványos, gyakori a magyar és tót. És gyakori a tiszta német cégtábla is.

A tót cégtábla megmutatja az üzlet tulajdonosának érzelmeit, a magyar is. A vegyes nyelvű cégtábla az érzelmeik ama bizonyos langymelegét árulja el. Ez alkalommal csakis a cégtulajdonos nevét feltüntető táblákról szólnunk, nem pedig a kapható árukat feltüntető, többnyelvű felirásokról.

Érthető pl. az ilyen cím: „Hotel Aranykakas Szálló“; de hogy mi az értelme a „Jozef Nagy József“ felirásnak, igazán kétes. Az ilyen cégtábla — eltekintve attól, hogy rendszerint nem egyezik a kereskedő, vagy iparos cégével — direkt azt a célt szolgálja, hogy a felírás ne árulja el a tulajdonos politikai nézeteit. Tehát az illető vagy szegényen, vagy nem meri bevallani mely pártéhoz tartozását. Mindkét eset erköletelen és semmivel sem indokolható. Az üzleti érdekekkel legkevésbé. Nálunk a fogyasztó közönség már amugy is megállapodott a saját forrásait illetőleg. Aki pedig igazán jó árut tart — amit több helybeli példával igazolhatunk — nem szorul rá az ilyen bujdosásra.

Amely bujdosóival különben is csak az idegenek vezethetők föltre. De hát ki tud nálunk az idegenekből megélni?

Az ilyen felírás, amely rossz nyelvtani szempontból, ép oly visszatartozó etikai oldaláról.

Vagy talán azt akarja jelképezni az ilyen nemült felírás, hogy a kereskedői és iparososztálynak nincs politikai pártállása? Nos, akkor ne is gyakorolják politikai jogaikat. De ha a tett idején ki mernek a sikra állani (már aki) s szavazatukkal hovartartozásukat kimutatni, akkor minék a kétkuljosság?

Mindkét oldalon jobban beestelendő az egyenes színvallás.

Nálunk csak magyarok vagy tótok vannak. S akad mégis elég oly felírás, amely német nyelvről. Nem hiszem, hogy van városunkban bárki is, aki németnek tartsa magát. Honnan veszik tehát mégis némelyek a bátorságot, hogy a közönséget oly naivnak tartásák, mint amely a német felírásom meg nem tüközök.

Nálunk még csak régi maradványoknak sem tekinthető ez. Ha tehát mégis alkalmazsák,

ugy ez izetlen reklám: ime én párton kívül állók, jöhetsz hozzám, bármily párti vagy.

Magyarországon magyar kereskedőket és iparosokat még figyelmeztetni kell ilyenre? S a magyar közönség eflőtöt simán elsiklik?

„Nyelvében él a nemzet“, sokszor hallott szép mondás s hogy mennyire igaz, arról meggyőződhetünk, ha városunk utcáin végigmegyünk.

Hogy mindenütt csak magyar felirásokat olvashassunk, egyelőre hiu ábránd, de hogy kereskedőinknek és iparosainknak magát magyarnak való része ezt külsőleg is kimutassa: talán a legszerényebb kívánság, amellyel velük szemben álléphetünk.

Ha pedig megtartja a kettős nevezést, amely azt fejezi ki, hogy ő velünk szemben a magyar Nagy József, a másik félle szemben pedig a tót Jozef Nagy, akkor ne kívánja, hogy bármely párton is komolyan vegyék, mert a politikai meggyőződés nem felül, amelyet, ha meleg van levettünk, ha hideg van fölveszünk. A politikai meggyőződés karakter, amely becses ad mindenkinek, még az üzletembernek is. S amely nélkül, ha tesz is valami érdemest, csak beugrásból teszi. S így az neki érdemül be nem tudható — ha egyáltalán érdemnek nevezhető az a kötelesség, hogy magyarok legyünk, — hanem véletlen szerencsének, vagy baesetnek.

Ha majd a magyar üzletember külsőleg is annak valja magát s e cél érdekében esetleg áldozatokat is hoz — akkor joggal számíthat a közönség elismerésére, becsülésére.

—ö—

H I R E K.

Cimadományozás. Nemes János beszercebányai törvénszéki bírónak Ó Felsége az ítélőtáblai címet és jelleget adományozta. A magas kitüntetésre Nemes János hosszu és érdemdu bírói pályáján igazán rászolgált. A kitüntetéshez öszinté szívből gratulálunk.

Jóteköny adomány. Róth Emil főerdész ur november 6-án 14 koronát küldtél be a „Felvidéki Híradó“ szerkesztőségének a turóczi jóteköny négyelet részére. Rendelteségi helyére juttattuk.

Elöléptetések a kassa-oderbergi vasutnál. A kassa-oderbergi vasut igazgatósága a folyó évi november hó 2-án tartott ülésében a következő elöléptéseket és kinevezéseket engedélyezte: Hivatalnokok: a) Elöléptetés: A II. fizetési fokozat 2. osztályába: Stolz Kálmán felügyelő, Klein József felügyelő, Damján József felügyelő. A III. fizetési fokozat 1. osztályába: Péntes István főellenör. A III. fizetési fokozat 2. osztályába: Kempny Károly főellenör, Csáky Vilmos főellenör, Grád Sándor főmérnök. A IV. fizetési fokozat 1. osztályába: Scherl Zsigmond ellenör, Béli Sándor ellenör, Czikkann Otmár ellenör, Rónay Ödön mérnök, Dobránszky Endre ellenör, Gallé Béla ellenör, Hollósi Nándor ellenör, Bilicska György ellenör. A IV. fizetési fokozat 2. osztályába: Deák Árpád ellenör, Józsa Adolf ellenör, Fest Árpád ellenör, Kepes Ferenc ellenör, Penkala Rezső ellenör. Az V. fizetési fokozat 2. osztályába: Trüster Sándor számtiszt, Gallent Antal irodatiszt, Kárpáti Károly irodatiszt, hivatalnokká Jäger Károly segédmérnök, Gerner József

számtiszt, hivatalnokká. A VI. fizetési fokozat 1. osztályába: Földényi Sándor irodatiszt, Memlauer Imre irodatiszt, Eckert Rezső hivatalnok, Udvardi József hivatalnok, Lohmert Károly hivatalnok, Madarasi István hivatalnok. A VI. fizetési fokozat 2. osztályába: Husz Ottó irodatiszt, Dirner Béla számtiszt hivatalnokká. Kinevezés: A II. fizetési fokozat 3. osztályába: Teuchert József főmérnök, felügyelő, Pinn József főmérnök, c. felügyelő, felügyelő. A III. fizetési fokozat 3. osztályába: Brommer Ede ellenör, főellenör, Papp Jenő ellenör főellenör, Grusz Sándor ellenör főellenör, Semsey Miklós ellenör c. főellenör főellenör. A IV. fizetési fokozat 3. osztályába: Schmidt Károly hivatalnok ellenör, Urge Antal hivatalnok ellenör, Posch József hivatalnok ellenör, Cserebó Lajos hivatalnok ellenör, Jekel Géza fogalmazó segédtitkárra. Az V. fizetési fokozat 3. osztályába: báró Collas Hugó irodatiszt, Tittli János irodatiszt, Blumenthal Rezső irodatiszt. Korpótlék: A III. fizetési fokozat 1. osztályában: Irányi István főellenör, V. Szakmáry Tihamér főellenör, Falk Frigyes főellenör. A IV. fizetési fokozat 1. osztályába: Platzer Tódor ellenör, Hajdu Károly ellenör. Az V. fizetési fokozat 1. osztályába: Falk Kristóf számtiszt.

A helybelli népkönyvtár olvasóinak száma már meghaladja a 300-at, még pedig a közönség minden rétegéből. Ami okvetlenül ürvedetes jelenség, mert az intelligenciának elég magas fokáról tesz tanúságot. S hatásában megmérhetetlen előnyöket rejt, mert különösen olyanokat lát el gondosan megválogatott olvasmányokkal, akik ehhez más uton nem juthatnának. A könyvtár, amelyet mindenki igénybe vehet, szerdán d. u. 1—3-ig, vasárnap d. u. 2—3-ig van nyitva. Ugyanott kaphatók könyvek a F. M. K. E. gazdag könyvtárából.

Zniói küldöttség a minisztereknek. Znióváralja, Vrckó, Lazan, Szlován, Lezs-jachó, Valcsa, Turócszentgyörgy, Kis- és Nagyszócóc, Moskóc, Ábrahámfalva, Polerjeka községeknak küldöttsége járt csütörtökön Polónyi Géza igazságügyminiszternél, kérve tőle, hogy ne helyezze át a járásbírósgát Stubnyára, hanem maradjon az Znióváralján a magyarság utolsó bástyájának. Polónyi Géza igazságügyminiszter kijelentette, hogy az ügyet még nem ismeri, de ha majd az elébe kerül, akkor első sorban is a királyi tábla elnökének információját fogja kikérni s azután igazságosan fog eljárni. A küldöttség aztán gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszterhez ment. Vojtussák Károly, a küldöttség szónoka, elmondotta, hogy el akarják venni tőlük a tanítóképezdet, csupán azért, hogy Stubnyafüredő, amely Kórmöcbánya város tulajdonát képezi, emlékedjék. Apponyi válaszában megnyugtatta a küldöttséget s megígérte, hogy át fogja ugra vizsgálni az ügyet, mert elve az, ha nem feltétlen szükséges, akkor nem helyez át egy intézetet sem. A minisztert lelkesen megjelénzték. A küldöttség végül Csathó Ferenc kir. ítélőtábla elnökénél tisztegett, ahol előadták, hogy ő hozzá, mint az igazságügyminiszternek információt adó személyhez fordulnak kérelmükkel, hogy a znióváraljai járásbírósgára néve szerzett jogaikat megtarthassák. Csathó válaszában kijelentette, hogy amennyiben az igazságügyminiszter tőle fog ez ügyben információt kérni, habár némileg ismeri is a helyzetet, mégis személyesen is meg fog győződni a viszonyokról és a lehető legméltányosabban és legigazságosabban fog eljárni. Ezúttal csak regisztráljuk a fentieket, de jövő számunkban visszatérünk e kérdésre.

Munkásszerencsétlenség. Saját vigyázatlanságán, jobban mondva bravurkodásának esett áldozatul egy fiatal munkás a helybeli cellulosegyárban. *Hermann Ferenc* a cellulose hengerek körül foglalatzkodott, miközben a henger szíja elkapta s magával rántotta a hengerek közé, melyek mindkét lábát és egyik karját összezúzták. A szerencsétlenül járt fiatalembert a helybeli kórházban ápolják.

Műkedvelői előadás. A trsznai műkedvelői kör 1906. évi november hó 17-én avatja fel új színpadját s ez alkalomból táncsal egybekötött színelőadást tart. Műsor: I. Előszó a kör első működése alkalmából. Tartja: Jendrassák József. II. A képviselő ur. Eredeti bohózat, három felvonásban.

Csendőrségünk működése október hónapban. A csendőrség vármegyénk területén a múlt hónapban a következő bűneseteket nyomozta ki: Hatóságok és hatóságok közegek elleni erőszak: előfordult 2, kiderítettett 2; rágalmazás és becsületsértés: előfordult 1, kiderítettett 1; emberélet elleni büntettek és vétségek: előfordult 1, kiderítettett 1; testi sértés: előfordult 4, kiderítettett 4; lopás: előfordult 23, kiderítettett 23; sikkasztás: előfordult 1, kiderítettett 1; orgazdaság: előfordult 2, kiderítettett 2; gyújtogatás: előfordult 4, kiderítettett 3. Fenti kimutatás szerint csendőrségünk egy kivételével az összes bűnesetlelményeket kinyomozta.

Tűz. Liptószentmiklósról írja tudósítónk: E hó 4-én este 9 órakor özv. *Holéczy Péterné* tulajdonát képező, az ugynevezett Predaukin levő háza és összes melléképületei leégtek. A lakók egy nappal előbb költöztek oda.

Rákóczi-tünnepély Liptószentmiklóson. Liptószentmiklósról írja tudósítónk e hó 4-éről: *Ma II. Rákóczi Ferenc* fejedelem és hűbados társainak hamvai hazahozatala alkalmából az állami, a róm. kath. és az izr. iskolában szép tünnepélyek voltak. A növendékek mindentűt hazafias költeményeket szavaltak és dalokat énekelték. Az állami polg. iskolákban a megnyitó beszédet *Reöthy* Vladimir igazgató, az alkalmi beszédet *Orbán* Nándor tanár tartotta. Az állami elemi iskolában az alkalmi beszédet *Okolicsányi* Agosta k. a., a róm. kath. iskolában *Bárdos* Géza tanító, az izr. iskolában *Fischer* Lipót igazgató-tanító tartotta. Déléltői 10 órakor a róm. kath., fél 12 órakor az izr. templomban hálaadó isteni tisztelet volt. A zsinagógában *Singer* Vilmos főrabbi mondott szép, hazafias prédikációt. A hatóságok dr. *Palugyay* Móric főispán vezetése mellett az isteni tiszteleteken részt vettek.

As új külügyminiszter és a nemzetiségek. A „Budapesti Hírlap” folyó hó 6-iki számában *Gineverné Györy Ilona* levelet küld Aehrenthal külügyminiszterrel, melyben érdekesen vizsgálja meg a külügyminiszternek a nemzetiségi kérdésben tanúsított fellegását. A levelet kiváló fontosságánál fogva teljes mértékben itt közöljük: „Dover, 1906. nov. 2-án. Tisztelt Szerkesztőség! Vagy hat hónappal ezelőtt, mikor Aehrenthal báró miniszter-ségéről még szó sem volt, itt Londonban több beavatott egyénnel az erdélyi szász és román kérdéssről beszélünk s akkor hallottam valamit, ami rendkívül érdekelte mindazokat, akik az elmondott dolog fölattanai voltak s ami, azt hiszem, a „Budapesti Hírlap” olvasóit is érdekelné most, mikor a dolgot Aehrenthal báró minisztersége aktuálissá teszi, akit ugyan a magyar sajtó is jóindulattal fogadott, de akiről talán egyénileg nem nagyon sokat

tudunk. Vagy négy évvel ezelőtt Aehrenthal báró, mint a magyar-osztrák monarchia képviselője, Romániában tartózkodott. Ottani tevékenységének több más tiszteletet érdemlő vonása mellett mi, magyarok, különösen arról emlékezhetünk meg rokonszenvvel, hogy Aehrenthal báró a román kérdést beható tanulmány tárgyává tette, még pedig úgy, hogy a következtetések, melyekre eljutott, a maguk objektív voltával egy magyar államférfiúnak is becsületére váltak volna. Hogy ennek a kérdésnek bonyodalmaí ne a régi, megszokott, teoretikus alapon lássa csupán s ne csak a Bukarestben elébe tárt szempontból, azért a nyár folyamán, melyet a magyar határtól félóránnyira fekvő Sinaiában töltött, arra használta, hogy gyakran átrándult Erdélybe és Délmagyarországba, ahol a magyar főuri családokkal érintkezve, alkalmat lelt arra, hogy a nemzetiségi kérdést magyar földön, magyar szempontból lássa. Természetes volna, hogy erre minden igazságos érzésű ember azt mondja, hogy ez magától érthető. A kérdés csak az, hogy ezt a magától érthető dolgot megtette-e előtte is mindenki? S egy ilyen erdélyi kirándulás alkalmával történt azután, hogy egyik szász származású, alantasabb hivatalnok, Aehrenthal báró német származására építve, elég vakmerő volt szobálla hozni előtte a magyarelles érzéstől sugallt irredentista szellemű törekvéseket. Aehrenthal báró azonban minden idevágó célzást a logykerékben visszautasított, azzal az éppen oly tárgyilagos, mint mélyrelátó megjegyzéssel vágya be az utját minden további áskálódásnak, hogy az erdélyi szász kérdés egyedüli helyes megoldása s a szászok jövőjének egyedüli biztosítéka az, ha Erdélyben a magyar elem marad az uralkodó. Ez adatok való voltáért annál inkább jól állhatok, mert olyantól hallottam annak idején, aki Aehrenthal báróval erdélyi kirándulásai alkalmával gyakran találkozott s teljesen ismerte a báró álláspontját.

Iskolai alapítvány. Liptószentmiklósról írja tudósítónk: *Kürz* Samu helybeli lakos halála alkalmából gyermekei egy 500 koronás alapítványt létesítettek, melynek évi kamatait a helybeli izr. népiskola egyik jómagaviseleltől és szorgalmas növendékének fogják adni. Néhai *Kürz* Samuné nevére szinte létezik már ily iskolai alapítvány, melyet szintén hálás gyermekei alapítottak.

Pályázat. A m. kir. postatávirda és távbeszélőnél betöltendő 91 gyakornokjelölti állásra ezennel pályázat hirdetik. Ezen állásokra az 1883. évi 1. t. e. 14. §-a értelmében azok az ifjak pályázhatnak, akik középiskolát, vagy ezzel egyenrangú más tanintézetet érettségi vizsgával sikeresen elvégezték, 18-ik életévüket betöltötték és magyar állampolgárok. Ezen feltételeken kívül pályázók községi erkölcsi bizonyítvánnyal feddhetetlen életüket, közhatalosi orvosi bizonyítvánnyal pedig ép, egészséges, a postatávirda és távbeszélő szolgálatra testileg is alkalmas voltukat igazolni tartoznak. Továbbá azok, kik a középiskolát az 1905/1906-ik tanévet megelőzőleg végezték, tartoznak hiteles módon azt is kimutatni, hogy azóta hol voltak alkalmazva, illetve mivel foglalatkodtak. A pályázat alá bocsátott állásokat a kerületi posta- és távirdaigazgatóságok fogják betölteni és pedig a budapesti posta- és távirdaigazgatóság 20-át, a zágrábi 15-öt,

a többi igazgatóság pedig egyenként 8-át. A sajátkezűleg irt és születési, orvosi, erkölcsi és iskolai bizonyítványokkal felszerelt folyamodványokat a már közszolgálatban állók előjáróhatóságuk, a közszolgálatban nem állók pedig az illetékes főszolgabíró, vagy polgármester utján folyó évi december hó 1-ig ahhoz képest, hol a pályázók alkalmaztatást óhajtának nyerni: a budapesti, kassai, kolozsvári, nagyváradai pécsi, pozsonyi, soproni, temesvári vagy zágrábi posta és távirda igazgatóságokhoz nyújták be. A pályázók közül kiválasztottak, az illető postatávirda igazgatóság felhívására, az igazgatóság vezetőjénél személyesen jelentkezni tartoznak, aki azután felvételük iránt végleg határoz. A felvogatott posta- és távirdaigazgarnokjelöltek fogadalmat tesznek, 2 korona napidíjban részesülnek és a következő feltételek mellett lépnek szolgálatba: 1. Allásukat az illető posta- és távirdaigazgatóság felszólítását követő nyolc napon belül elfoglalni tartoznak. 2. Kötelesek a posta- és távirda igazgatóság által kijelölendő hivatalnál, melynek fegyelmi hatósága alá tartoznak, a postatávirda és távbeszélő kezelést gyakorlatilag elsajátítani és ott rendes szolgálatot teljesíteni. 3. 1907. évi szeptember hó 1-ére saját költségükön Budapestre, illetve Zágrábra fognak áthelyeztetni a posta- és távirda tisztiképző tanfolyam hallgatására. 4. A posta- és távirda tisztiképző tanfolyam tartama alatt, mint annak rendes hallgatói, a tanfolyami szabályzatnak minden tekintetben alávetik magukat és a megállapított beiratási díjat fizetni kötelesek. 5. Napidíjakkal élvezetében a tanfolyam 10 óra terjedő tartama alatt is megmaradnak, de ennek fejében a tanfolyam székhelyén levő posta- és távirdaigazgatóság rendelkezése szerint, a déleltői órákban gyakorlati szolgálatot tenni tartoznak. 6. Akik ezen feltételeknek eleget nem tesznek, vagy akiknek magaviselete, avagy megbízhatósága kifogás alá esik, valamint azok is, akik a postatávirda és távbeszélő szolgálatra más okok miatt alkalmatlanoknak találattanak, a szolgálat alól minden további igény nélkül egyszerűen felmentetnek. 7. Viszont azok, akik gyakorlati alkalmaztatásuk alatt teljesen beválnak, a posta és távirda tisztiképző tanfolyam szabályszerű elvégzése és a postatávirdatiszti alapvizsga sikeres letétele után, posta és távirdaigazgarnokká neveztetnek ki az 1893. évi IV-iki törvényeikk 11. §-ában megállapított segélydíjjal, azaz ha felsőbb tanintézetet (egyetemet megyetemtet, jogakadémiát) végeztek, évi 1000 korona, különben pedig évi 800 korona segélydíjjal. A posta és távirda tisztiképző tanfolyam szabályzata által előirt szakvizsga sikeres letétele után pedig minősítést szereznek posta és távirda tisztii állásokra.

Szerencse föl! Köztudomásu, hogy a m. kir. osztálysorsjáték tervezete a legkedvezőbb nyeresi esélyeket nyújtja. Nagy nyeresém mellett számos kisebb nyeresémények vannak és különösen az, hogy a fele a kibocsájtott sorsjegyeknek — tehát minden második — nyer, az oka, hogy a nagykedvűség minden rétege kipróbálja szerencsését. Ezer és ezer ember lett ily uton szegényből egyszerre gazdaggá. Huzás má november 22. Tegyen tehát szerencsekíséreltet és vásároljon sorsjegyet az előnyösen ismert Kiss bankházában (Budapest, Kossuth Lajos-utca 13.), mrté

pontosan és lelkiismeretesen szolgálja ki vevőt és mert Kiss szerencséje nagy.

Minden gyermekssobában hálával kell gondolni azokra derék norvég halászokra, kik a háborgó tengeren fogják tőkehalat, mely a kitűnő csukamájolajat szolgáltatja. Csukamájolajat a legizletesebben és a legkönnyebben emészthető formában nyújt a „Scott-féle Emulsió”, mely egyike a legjobb tápanyagyszerkeknek. Kapható a gyógyszer-tárakban.

Szerkesztésért felelős: Dugovich Titus.
Helyettes szerkesztő: Boldizsár Boldizsár.
Kiadótulajdonos: Moskóczy Ferencé.

Miért

részesítik előnyben a Scott-féle Emulsió-t a közönséges csukamájolajjal szemben? Mert a közönséges csukamájolaj rendszeres emésztesi zavarokat idéz elő és a szervezetet a csukamájolajnak csak igen parányi részét képes magába felvenni, míg a Scott-féle Emulsióban a csukamájolaj legfinomabb cseppecskékre lévő osztva, még a leggyengébb gyomor által is könnyen emészthető. Ennélfogva a csukamájolaj oly óriási táp- és gyógyereje teljes mértékben javára van a szervezetnek és új erőt, új életet jelent.

A Scott-féle Emulsió valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vivó halász” védjegy.
Ezen lapra való hivatkozással és 75 fillér levélbélyeg beklódése ellenében mintával bérmentve szolgát:
Dr. BUDAI EMIL „Városi gyógyszeriára”
BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCA 34/50.

Egy eredeti üveg ára: 2 kor. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszer-tárban.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

RÉTHY-féle pemetefű cukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-félét fogadjunk el!

KÖZGAZDASÁG.

A helybéli butorgyár 120.000 koronás alaptőkéjét 500.000 koronára emelte fel, 3800 darab 100 koronás részvény kibocsátásával.

A brassói cellulosegyár r. t. 1906. évi augusztus 31-én lezárt üzletévében az előző évről áthozott 28.038 K-val együtt 529.165 K tiszta nyereséget ért el, ami a 2.250.000 K alaptőke 23 1/2%-os kamatozásának felel meg.

Pamutonó és szövőgyár Besztercebányán. Mautliner Izidor bécsi gyáros 30.000 órsóra és 10.000 szövőszékre berendezett pamutszövőgyárat létesít Besztercebányán, mely célra a várostól megfelelő területet ingyenes átengedését kérte. A város képviselő-testülete a terület átengedését határozta el minélfogva a gyártelep építését legközelebb megkezdik.

Új cellulose és papírgyár r. t. Rózsahegyben van alakulóban 2.000.000 kor. alaptőkével, mely a Makoviczky-féle gyártelepet veszi át. Az alapítók: Rakovszky István képviselő, Balló Rezső vm. főjegyző, ifj. Andaházy Pál főszolgabíró, Jollesch Gyula textilgyári igazgató, Schulz Lipót, Gruschbach Samu és Makoviczky Péter.

Azon hölgyeknek és uraknak, kik a ruhaneműn takarékoskodni akarnak, figyelmébe ajánlom ujonnan berendezett

műfestődémet.

Festek mindennemű férfi és női ruhaneműt gyapju, posztó, pamut, szövet, selyem, batizt stb. kelmékből; továbbá szőrmeárut, mint bunda, sapka, boa stb., tetszés szerinti színekben, szépen, gyorsan, tartósan és olcsó árakon. Különösen előnyös, hogy a ruha szétfestése felesleges.

A n. é. közönség becses pártfogását kéri

LILGE MILÁN

== műfester ==
Turócszentmárton.

Óh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség, és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásúak

Egger mellpasztillái,

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.

Doboz 1 korona és 2 korona.

— Próbadoz 50 fillér. —

Fő- és szétküldési raktár:

„NÁDOR” gyógyszer-tár, Budapest

== VI., Váci-körut 17. ==

Kapható Turócszentmártonban
Toperczer Sándor
gyógyszer-tárban.

Éljen!

EGGER mellpasztilla hamar meggyógyított!

Hogy hívják?

Nincs több csalódás!

Mikor született?

Szerencsését lepecsételve örzi a KISS bankház!

Mindenki megkapja a szerencse által neki szánt sorsjegyet!

Fortuna segítségével minden név és születési év részére egy szerencseszámot helyeztünk el

pecsét alatt, például:

a lepecsételt boríték előoldala:

A boríték hátsó oldala:

„JÁNOS”
Születési év: 1877.

KISS
szerencséje
NAGY!

Használja ki az alkalmat.

Fogadja lepecsételve szerencsését tőlünk.

Írja meg nevét, születési évét és mi azonnal küldjük pecsét alatt az ön részére eltett szerencsesorsjegyet.

Sok ezer család, mely bizalmával bennünket megtisztelt és a

„KISS szerencséje NAGY”

jelmondás hieivel csatlakozott, nálunk lelta szerencsését; merítsen Ön is a Kiss bankház kiapadhatatlan szerencseforrásából, vegye át tőlünk

szerencsésjének lepecsételt zásoglevelét és gazdagság meg jólét közel lesz Önhez.

XIX. sorsjáték I. osztályának huzása már folyó évi november hó 22. és 23-án lesz.

Az I-ső oszt. sorsjegyek árai:

Egy nyolczad K. 1-50. Egy negyed K. 3-—. Egy fél K. 6-—. Egy egész K. 12-—.

KISS KÁROLY és TÁRSA

magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusító helye

BUDAPEST, IV. KOSSUTH LAJOS-UTCA 13.

Fiókok: VI., Váci-körut 5. sz.

VII., Erzsébet-körut 22. sz.

Helybeli márciusi sör, kőhányai és márciusi góliátsör,
asztali bor, peccsenyebor, aszabor, Mintapinceborok,
finom tearum, **kecskeméti barackpálinka**, Eszterházy-cognac,
szilvórium, trencsényi borovicska s mindenféle finom likörök
kaphatók a

STEINER-féle vendéglőben

Turócszentmártonban

200 napsz. kizárólagos kiváltságos
hirdetési iradási útját Budapest, Erzsébet-utca 11.
Saját érdekében hirdessen kizárólag **LEOPOLD GYULA**
Pozitív és Latitívmentes!

Requiny-féle
RÓMAI VÉR-TISZTÍTÓ-SZŐRP
páratlan szer minden bőrbajnál, bujakórnál. Vérbőségben szenvedőknek nélkülözhetetlen, vérjavító és vértisztító.
Nagy üveg 3 kor. 3 üveget 9 kor. utánvétellel küld:
REQUINY ATTILA gyógyszerész, Budapest, VII., Küll-6 Kerepesi ut 24.
A híres RÁKÓCZI GYOMORKESERŐ egyedül készítője.
Érdekes prospektus ingyen!

KÉSMÁRKI
LENVÁSZON
DAMÁST.
árak csak akkor valódiak,
ha ezen védjeggyel vannak ellátva.
VÁLÓDI SZEPESSEGI VÉD-JEGY ECHT ZIPSER

VÉRSEGENYSÉG, ETVÁGYTALANSÁG, IDEGENSÉG
gyógyítására a leghatásosabb készítmény a **KRIEGER-féle TOKAJI CHINA-VASBOR.**
Rendkívül kellemes ízű, erősít, tisztítja a vért.
Kis üveg ára 8-20 kor. Nagy üveg 6 kor. Kapható gyógytárakban. Postán küldi: **KORONA-GYÓGYSZERTÁR** Budapest, Kálvin-tér.

A legjobb órákat
legszilárdabb és legprecízebb órákhoz, egy lépcsőzetért, mint **RÉSZLETFIZETÉSRE** szolgálna szabott árakon szállítja Magyarországra e nemből az új és legújabb órákat
BRAWSWETTER JÁNOS órásmester
SZEGEDEN.
Arjogyrák 2000 tápellal ingyen és bérmentve.

TUDÓBAJOSOKNAK
és mindeniknek, aki köhög, rekedt, pártatlan szolgálatot tesz a
Halápi-féle hársfamezszőrp
Mintavétel 3 koronáért küld
APOSTOL-GYÓGYSZERTÁR
BUDAPEST, JÓZSEF-KÖRÜT 64.

PLATSCHEK VILMOS
elismert legolcsóbb, legszilárdabb
FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza
Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

A világot bámulatra ejti a
Hammond
írógép.
Kizárólagos elővásárlók:
FARAGÓ TESTVÉREK
Budapest, V., Arany János-u. 8.
Kérjen mindenkit prospektust!

Szeplő, majfol, pattanás, miltsezer, ráncok eltűnnek az arcról a valódi angol
BALASSA FÉLE UGORKATE.
Egy üveg ára 2 korona.
Hosszú ugorkássáppan 1 K, puder 1-20 K.
Főosztály: **BALASSA KORNÉL** gyógyszerész
déli hely: Pest, Andrásy-ut 47.

Melyik vendéglőben étkezik Budapesten?
SCHULLER FERENCZ
ujjonnan berendezett elsőrangú étteremben
Budapest, VI., Andrásy-ut 30.
mert ott jó magyar konyha, valódi tiszta borok és pontos kiszolgálás van.

KATZER
1/2 millió részvény-
tőke.
Budapest, Ó-utca 42, 44 (saját ház), 45, 46, és Uj-utca 43.
Katzér szőrmérai az egész világon el vannak terjedve és elsőrangúak.

KISS SZERENCSEJE
NAGY
1000000
VASAROLJON CSAK **KISS-FÉLE**
SZERENCSE-SORSJEGYET
KISS KAROLY és TARSÁ
BUDAPEST KOSSUTH L. U 13

BABYMIRA-CRÉM
legjobb szer kitések, ótvár, ráncok, feldörzsölt és kipállott bőr gyógyítására.
Egyedüli készítő:
BRODJOVIN H. gyógyész. ZÁGRÁB
5 doboz ára bér. 8 K 20 f., 10 doboz 8 K 80 f.
A DREZDAI MOTORGYÁR
részvénytársaság
benzin-, gáz-, szilvógáz-motorai és benzín lokomobiljai szakszerűen elismert legjobbak az összes gyártmányok között.
Vezető igazgató: **GELLÉRT IGMÁC** 68 Tsa
Budapest, VI., Teréz-körút 41.
Prospektus ingyen.

Pacific
TOJÁS KÉSZÍTMÉNY
tojás-sárgája helyett használható a pite és főzésnél.
NAGY MEGTAKARÍTÁS.
Kapható minden élelmiszerboltban és szupermarketekben.
STROBENZ TESTVÉREK R. T.
Vörösmarty utca, BUDAPEST.

„Zsorna”-féle
NEPELEBJS védjeggyű férfi-nyakkendő, kintő
magyar Ipari
PÁRIS SZÁLLODA
Szállodás: Simon Pál
Budapest, VI., Váci-körút 28. sz. 100 szobával 3-20 K-ig feljebb, kizárólagosan az állami tulajdonban álló szálloda. Megállítható az országos pályaudvarok és határok felé.